

ÄMNESBUNDEN LÄROPLAN **TRÄBLÅSINSTRUMENT**

Borgå stads bildningsnämnd 12.3.2019
Uppdaterad 1.8.2025

Träblåsinstrument

- Flöjt
- Oboe
- Klarinett
- Saxofon
- Fagott
- Blockflöjt

TRÄBLÅSINTRUMENTENS FÖRBEREDANDE UNDERVISNING

Målsättningar

Träblåsinstrumentens förberedande undervisning förverkligas i små grupper eller genom korta individuella lektioner i blockflöjt, flöjt, oboe, klarinett, saxofon och fagott. Vi bekantar oss med blåsinstrumentets grunder: att blåsa och andas, tonbildning, tungteknik och fingersättning. Vi bekantar oss mångsidigt med olika blåsinstrument genom att lyssna och pröva på i mån av möjlighet

- Vi bekantar oss genom spel, sång och lek med grunderna i musikens gestaltningsämnen
- Eleven uppmuntras till kreativitet och till att skapa egen musik
- Eleven får förutsättningarna till instrumentstudier i ett blåsinstrument
- Eleven får erfarenhet av samspel
- Vi strävar till en trygg lärmiljö och ger barnen tid att bekanta sig med hobbyn, läraren och gruppen
- Även vårdnadshavarna deltar i musikhobbyn och lär sig att ta ansvar för övningen hemma

Innehåll

- Bekanta sånger
- Vi bekantar oss med olika musikkulturer genom att spela, sjunga och lyssna
- Vi spelar ensamma och i grupp
- Eleven får erfarenhet av att uppträda inför publik
- Vi lär oss att öva hemma
- Eleven bekantar sig med grunderna i musikens gestaltningsämnen
- Eleven lär sig lite improvisation och komposition, vi leker med toner och klangfärger med det egna instrumentet

TRÄBLÅSINTRUMENTENS GRUNDSTUDIER

Allmänna målsättningar för alla nivåer

- Att vi hittar ett naturligt spelsätt och bekantar oss med ljud som fenomen
- Vi lär oss instrumentets tonbildning, artikulation och andningsteknik
- Vi får färdigheter i fraserings och konstnärliga och tekniska grundkunskaper

- Vi lär oss läsa noter och att gestalta musikaliska strukturer och helheter
- Fingertekniken utvecklas bl.a. genom att öva på skalor och ackordföljder
- Vi lär oss att öva regelbundet, mångsidigt och självständigt
- Vi lär oss att lyssna på det egna spelandet och renheten och strävar till en ännu noggrannare renhet när vi avancerar mot nästa nivå
- Vi lär oss ta fram musikstyckets karaktär och stämning
- Vi strävar mot ett mera nyanserat spelande när vi avancerar mot nästa nivå
- Vi lär oss spela utantill och från gehör samt att komponera och improvisera utgående från det egna kunnandet
- Målet är att behärska en god puls och rytmbehandling som motsvarar den egna nivån
- Vi lär oss använda metronom och bakgrundsinspelningar i övningen
- Vi spelar en tillräcklig mängd repertoar; ungefär tre gånger den repertoarmängd som hör till varje nivåprestation
- Vi vänjer oss vid att uppträda inför publik
- Vi spelar tillsammans med andra (främst i orkester) och lär oss att musicera tillsammans genom att lyssna på andra och fungera i grupp
- Vi vänjer oss vid att lyssna på musik med stor bredd genom konsertbesök och inspelningar
- Vi lär oss ta väl hand om vårt instrument
- Vi lär oss att skydda hörseln och att förstå betydelsen av en god spelställning för att orka spela

GRUNDNIVÅ 1

Målsättningar

Målsättningen på den första grundnivån är att vi lär oss spelandets och notläsningens grunder. Musikstyckena är ännu ganska korta. Vi lär oss andnings- och blåsteknikens grunder. Improvisation och komposition förverkligas närmast genom lek och små egna sånger.

Det är meningen att vi lär oss spela stycken både från noter, på gehör och utantill. Vi lär oss också att lyssna och att korrigera renheten.

På den här nivån är övning hemma oftast också på vårdnadshavarens ansvar och målet är att elev och vårdnadshavare hittar ett eget lämpligt sätt för regelbundna korta upprepade övningsstunder.

Det är viktigt att vi redan i det här skedet tänker på att skydda hörseln och se hur vi orkar fysiskt med spelandet.

Det är meningen att eleven redan från början lär sig att hålla sitt instrument rent och i skick och att hen lär sig att känna igen eventuella behov av service.

Innehåll

- Fyra dur- och fyra mollskalor med treklanger. Skalorna spelas på följande sätt:
 - FLÖJT: en oktav
 - OBOE: en oktav
 - KLARINETT: en oktav
 - SAXOFON: en oktav
 - FAGOTT: en oktav
 - BLOCKFLÖJT: en oktav, OBS! skalor 1#-1b
- Etyder eller etydliknande stycken som övning för olika tekniska delområden
- Lätta stycken med ackompanjemang samt solokompositioner, som representerar olika stilar och stilperioder och är olika när det gäller tempo och stämning.
- Finländsk musik.
- Vår tids musik.
- Vi lär oss att spela från notbilden (prima vista)
- Samspel.
- Att skapa musik, improvisera, komponera och transponera.

NIVÅPRESTATION

Teknisk del

- Två etyder eller etydliknande stycken i olika stil.
- Fyra dur- och fyra mollskalor med treklanger enligt nämndens val. Eleven meddelas ungefär en vecka före prestationen vilka skalor bedömaren har valt.
- En lätt instuderingsuppgift. Eleven får uppgiften ungefär en vecka före nivåprovet.
- Nämnd: eleven, läraren och en bedömare.

Konstnärlig del

- Två stycken, gärna i olika stil
- Nämnd: eleven, läraren, 1–2 medlemmar och ordförande
- En del av programmet spelas utantill. Skalorna spelas utantill.
- Programmet kan innehålla samspel.
- Eleven har möjlighet till improvisation eller att spela en egen komposition.

GRUNDNIVÅ 2

Målsättningar

Målsättningen på den andra grundnivån är att vi fäster uppmärksamhet vid tonkvaliteten och artikulationen genom att utveckla andnings- och tungtekniken. Musikstyckena blir längre och innehåller mera olika stämningar och nyanser än tidigare samt nya tekniska saker som t.ex. olika artikulationssätt och nyanser. Eleven bekantar sig med triolindelad rytm. Eleven uppmuntras till att improvisera på flera toner och att fortsätta att skapa egna melodier och sånger.

Det är meningen att elevens eget ansvar för övningen hemma ökar och på lektionerna lär vi oss olika sätt att öva ändamålsenligt. Eleven får också större färdigheter i att spela utantill och hur man kan öva det. Till målsättningarna hör också att skydda hörseln och att vi förstår betydelsen av en god spelställning.

Vi strävar till att eleven i det här skedet kan sköta om sitt instrument väl.

Innehåll

- Fyra dur- och fyra mollskalor med treklanger, som inte tidigare spelats upp. Skalorna spelas på följande sätt:
 - FLÖJT: två oktaver
 - OBOE: inom omfånget b (h) – es3 två oktaver (antingen direkt två oktaver eller genom att vända på dominanten i övre och nedre lägena)
 - KLARINETT: två oktaver
 - SAXOFON: två eller en och en halv oktav
 - FAGOTT: två oktaver
 - BLOCKFLÖJT: "alla" toner, vänd vid a2, med altblockflöjt vändning vid d3, inga vändningar i nedre ändan. Skalor 2#-2b på sopran- och altblockflöjt
- Kromatisk skala
- alla blåsinstrument spelar skalan i en oktavs omfång, utom
- KLARINETT: e – e3, spelas vid behov en oktav i gången
- Två bluesskalor
- Två etyder eller etydliknande stycken som ger övning i olika tekniska delområden.
- Stycken med ackompanjemang samt solokompositioner, som representerar olika tidsperioder, stilar och former och är olika när det gäller tempo och stämning
- Finländsk musik.
- Vår tids musik.
- Vi övar oss att spela ur notbilden (prima vista).
- Samspel.
- Att skapa musik, improvisera, komponera och transponera.

NIVÅPRESTATION

Teknisk del

- Två etyder eller etydliknande stycken.
- BLOCKFLÖJT: två kompositioner som representerar olika stil och tidsperiod, varav ena spelas på c-stämd och andra på f-stämd flöjt.
- Fyra dur- och mollskalor med treklanger enligt nämndens val samt den kromatiska skalan. Eleven meddelas ungefär en vecka före prestationen vilka skalor bedömaren har valt.
- Instuderingsuppgift. Eleven får uppgiften ungefär en vecka före nivåprovet.
- Nämnd: eleven, läraren och en bedömare.

Konstnärlig del

- Tre stycken, som gärna är i olika stil. Två kompositioner kan ersättas av t.ex. en snabb och långsam sats ur en sonat.
- BLOCKFLÖJT: en del av programmet spelas på c-stämd och en del på f-stämd blockflöjt
- Nämnd: eleven, läraren, 1–2 medlemmar och ordförande.
- En del av programmet spelas utantill. Skalorna spelas utantill.
- Det rekommenderas att programmet innehåller samspel.
- Eleven har möjlighet till improvisation eller att spela en egen komposition.

GRUNDNIVÅ 3

Målsättningar

På den tredje grundnivån fokuserar vi på ännu mera noggrant formade fraser och på att slipa på artikulationen. Målet är också att eleven kan behärska sin andningsteknik mera mångsidigt.

Målet är att eleven kan öva mera självständigt än tidigare. Hen gestaltar musikens element och struktur ännu bättre och improviserar och komponerar utgående från sina egna förutsättningar.

På tredje grundnivån lyssnar eleven på olika slags musik med bredd både från inspelningar och live och hen klarar av att söka information och inspelningar kring den repertoar som är på gång. Eleven lär sig tolka musik från olika tidsperioder enligt stilens uppförandep Praxis. Eleven kan också ta ansvar för sitt instrument och förstår betydelsen av ett kvalitativt instrument och dess skötsel.

Innehåll

- Fyra dur- och fyra mollskalor med treklanger, som inte tidigare spelats upp. Skalor spelas på följande sätt:
 - FLÖJT: två oktaver
 - OBOE: inom omfånget b (h) – e3 1 ½ - 2 oktaver (antingen direkt två oktaver eller genom att vända på dominanten i övre och nedre lägena)
 - KLARINETT: två oktaver
 - SAXOFON: två eller en och en halv oktav
 - FAGOTT: två oktaver
 - BLOCKFLÖJT: toner inom hela området. Skalor 4#-4b sopran- och altblockflöjt
- Kromatisk skala inom området
 - FLÖJT: g1 – g3
 - OBOE: c1 – c3
 - KLARINETT: e – g3
 - SAXOFON: b – f3
 - FAGOTT: B – d1
 - BLOCKFLÖJT: inom området av en oktav

- RYTMMUSIK: vi spelar även fyrklanger
- Etyder eller etydliknande stycken som ger övning i olika tekniska delområden
- Stycken med ackompanjemang samt solokompositioner, som representerar olika tidsperioder, stilar och former och är olika när det gäller tempo och stämning.
- Finländsk musik.
- Vår tids musik.
- Vi övar oss att spela ur notbilden (prima vista).
- Samspel.
- Lätt transponering KLARINETT in C, SAXOFON in C
- Att skapa musik, improvisera, komponera och transponera enligt hur elev och lärare kommer överens.

NIVÅPRESTATION

Teknisk del

- Två etyder eller etydliknande stycken.
- BLOCKFLÖJT: programmet spelas så att hälften spelas på c-stämd och hälften på f-stämd flöjt.
- Fyra dur- och mollskalor med treklanger enligt nämndens val samt den kromatiska skalan. Eleven meddelas ungefär en vecka före prestationen vilka skalor bedömaren har valt.
- Instuderingsuppgift. Eleven får uppgiften ungefär en vecka före nivåprovet.

Dessutom:

- KLARINETT: En enkel transponeringsuppgift in C. Eleven får uppgiften ungefär en vecka före nivåprovet.
- SAXOFON: : En enkel transponeringsuppgift in C. Eleven får uppgiften ungefär en vecka före nivåprovet.
- Nämnd: eleven, läraren och en bedömare.

Konstnärlig del

- Eleven planerar tillsammans med sin lärare ett mångsidigt program som innehåller 4 musikstycken från olika tidsperioder, gärna i olika stil, eller ett till sin form mera omfattande verk och en mindre komposition. BLOCKFLÖJT: programmet spelas så att hälften spelas på c-stämd och hälften på f-stämd flöjt. RYTMMUSIK: Varje stycke har en solo-del, som innehåller fyrklanger.
- Det rekommenderas att nivåprovet innehåller musik från vår tid.
- Nämnd: eleven, läraren, 1-2 medlemmar och ordförande
- En del av programmet spelas utantill. Skalorna spelas utantill.
- Det rekommenderas att programmet innehåller samspel.
- Eleven har möjlighet till improvisation eller att spela en egen komposition.

TRÄBLÅSINSTRUMENTENS FÖRDJUPADE STUDIER

Målsättningar

De fördjupade studiernas syfte är att vi utvecklar vidare behärsknigen av det egna instrumentet och den musikaliska uttrycksförmågan och att vi tillsammans med den unga musikern hittar ett sätt att se musiken som en del av livet. Eleven får förutsättningar till fortsatta studier och en god grund för en musikhobby för hela livet.

På den här nivån vänjer vi oss vid att förbereda och uppträda med allt större helheter. Vi spelar längre och mera krävande stycken och lär oss att förbereda dem mera självständigt, så att musikstudier och en musikhobby på eget initiativ också senare i livet känns naturligt. Vi lär oss mera om olika stilar och bekantar oss också med notationen i nutidsmusik.

Eleven följer med musiklivet och lyssnar på inspelningar och besöker konserter och andra evenemang.

Innehåll

- Dur- och fyra mollskalor med treklanger och dominantseptimackord. Skalorna spelas på följande sätt:
 - FLÖJT: två oktaver
 - OBOE: inom omfånget b – f3 skalorna spelas i 2 oktaver (antingen direkt två oktaver eller genom att vända på dominanten i övre och nedre lägena)
 - KLARINETT: tre oktaver från tonerna e-g, annars två oktaver
 - SAXOFON: två eller en och en halv oktav
 - FAGOTT: två oktaver
 - BLOCKFLÖJT: skalor inom hela området. Alla skalor på sopran- och altblockflöjt
- Kromatisk skala inom området
 - BLOCKFLÖJT: inom hela området
 - FLÖJT: c1 – c3
 - OBOE: b(h)1 – f3
 - KLARINETT: e– a3
 - SAXOFON: b – f3
 - FAGOTT: b – d1
- RYTMUSIK: förutom ovan nämnda spelar vi även modala skalor och fyrklanger i dur och moll
- Etyder eller etydliknande stycken som ger övning i olika tekniska delområden
- Stycken med ackompanjemang samt solokompositioner, som representerar olika tidsperioder, stilar och former och är olika när det gäller tempo
- Finländsk musik.
- Vår tids musik.
- Prima vista-spel
- Samspel i olika sammansättningar.
- KLARINETT och SAXOFON: Transponeringsuppgifter.
- Att skapa musik, improvisera, komponera och transponera.
- Vi bekantar oss med instrumentgruppens andra instrument: FLÖJT: piccolo, OBOE: engelskt horn, KLARINETT: basklarinett, SAXOFON: saxofoner i olika storlekar, BLOCKFLÖJT: blockflöjter i olika storlekar.

SLUTARBETE

Slutarbetet i de fördjupade studierna kan skilja sig avsevärt från den presenterade modellen. Planen för slutarbetet godkänns av kollegiet ungefär ett år före den planerade prestationen.

Teknisk del

- Två etyder eller etydliknande stycken.
- Dur- och mollskalor med treklanger och dominantseptimackord enligt nämndens val. Eleven meddelas ungefär en vecka före prestationen vilka skalor bedömaren har valt.
- RYTM MUSIK: dur- och mollskalor samt på förhand inövade fyrklanger.
- Instuderingsuppgift. Eleven får uppgiften ungefär en vecka före nivåprovet.

Dessutom:

- KLARINETT: Transponeringsuppgift c-instrument till b-instrument. Eleven får uppgiften ungefär en vecka före nivåprovet.
- SAXOFON: Transponeringsuppgift (antingen c-b eller c-ess). Eleven får uppgiften ungefär en vecka före nivåprovet.
- Nämnd: eleven, läraren och en bedömare. Dessutom:

Konstnärlig del

- Eleven planerar tillsammans med sin lärare ett mångsidigt program som innehåller verk i olika stil från olika tidsperioder. Konsertprogrammet kan bestå av ett mera omfattande verk, ett soloverk och en mindre komposition eller en motsvarande helhet. Det rekommenderas att programmet innehåller musik från vår tid. BLOCKFLÖJT: programmet spelas så att hälften spelas på c-stämd och hälften på f-stämd flöjt. RYTM MUSIK: Varje stycke har en solodel, som innehåller fyrklanger.
- Nämnd: eleven, läraren, två medlemmar och ordförande.
- En del av programmet samt alla skalor spelas utantill.
- Det rekommenderas att programmet innehåller samspel.
- Eleven har också möjlighet till improvisation eller att spela en egen komposition.
- Programmet byggs upp på ett sådant sätt att elevens personliga drag kommer fram mångsidigt.